

UOT 37.0

Zəhra Bilal qızı Muradova

pedaqogika elmləri doktoru

Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutunun aparıcı elmi işçisi

ÜMUMMİLLİ LİDERİN TƏHSİL SİYASƏTİNİN ƏSAS İSTİQAMƏTLƏRİ

Захра Биал гызы Мурадова

доктор педагогических наук, ведущий научный сотрудник

Института Образования Азербайджанской Республики

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОГО ЛИДЕРА

Zahra Bilal Muradova

doctor of pedagogical sciences, leading scientific worker at the

Institute of Education of the Republic of Azerbaijan

THE MAIN DIRECTIONS OF THE EDUCATION POLICY OF NATIONAL LEADER

Xülasə. Məqalədə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin milli-mənəvi dəyərlərə, xalqın tərəqqisinə verdiyi dəyər, təhsilin inkişafı istiqamətində gördüyü işlər öz əksin tapmışdır. Eləcə də bu sahədə müəllim və müəllimlik peşəsinə göstərdiyi hörmət və ehtiram nümunələr əsasında təqdim olunmuşdur.

Açar sözlər: *təhsil, millət, gələcək, dayanıqlıq, inkişaf*

Резюме. В статье повествуется о значениях, придаваемых общенациональным лидером Гейдаром Алиевым национальным и нравственным ценностям, прогрессу народа, работе, проделанной в направлении развития образования. Автором на основе образцов представлено уважение к профессии учителя и педагогической профессии в этой области.

Ключевые слова: *образование, нация, будущее, устойчивость, развитие*

Summary. The article reflects the importance of the national leader Heydar Aliyev to national and moral values, the progress of the people, the work done in the direction of the development of education. Also, the examples show respect for the teacher and the teaching profession in this area.

Key words: *education, nation, future, sustainability, development*

Milli dövlətçilik ideologiyasında rəqabətə davamlı təhsil sisteminin yaradılması əsas istiqamət kimi diqqət mərkəzindədir. Ölkəmiz müstəqillik qazanandan sonra bu ideologiya təhsilin qarşısında duran prioritet məsələlərdən oldu. Bu səbəbdən xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev hakimiyyətinin həm birinci, həm də ikinci dövründə cəmiyyətimizin digər sahələri ilə yanaşı təhsilin inkişafına da xüsusi diqqət yetirirdi. O, hakimiyyətinin birinci dövründən başlayaraq Azərbaycanda orta ixtisas, ümumtəhsil və ali məktəblərin sayının artırılmasına nail oldu. Eyni zamanda, təhsilin keyfiyyə-

tinin yüksəldilməsi də ön plana çıxarıldı. Yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması və istehsalatda yerləşdirilməsi o zaman qarşıda duran mühüm vəzifələrdən biri sayılırdı. Çünki ölkə geridə qalmış aqrar dövlətdən elmi, texnikası, iqtisadiyyatı, xalq təsərrüfatı inkişaf edən bir ölkəyə çevrilməli idi. Bu, Heydər Əliyevin strateji məqsədlərindən birini təşkil edirdi. Məqsədlərin reallaşdırılması üçün isə ölkəyə yüksək ixtisaslı gənc kadrlar lazım idi. Məhz buna görə keçən əsrin 70-ci illərindən başlayaraq SSRİ-nin məşhur ali məktəbləri ilə ilk dəfə olaraq tələbə mübadiləsi təşkil edildi. Təsadüfi deyildir ki,

Heydər Əliyev respublikadan kənardakı zəngin elmi təcrübələrə malik olan ali məktəbləri bitirənləri Azərbaycanın “qızıl fondu” adlandırır.

Ulu Öndər Heydər Əliyev həmişə, o cümlədən müstəqillik illərində də təhsilin inkişafını diqqətdən kənar qoymamışdır. Bu sahədə mövcud olan problemlərin aradan qaldırılması və Azərbaycanda dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin təcrübəsinə uyğun təhsil strategiyasının həyata keçirilməsi üçün çox mühüm əhəmiyyət kəsb edən sərəncamlar imzalamışdır.

Orta və yaşlı nəslin nümayəndələri yaxşı xatırlayır ki, o vaxtlar unudulmaz rəhbərimiz özü hətta rayonlardakı kənd məktəblərinə gedər, təhsilin vəziyyəti, tədrisin necə aparılması ilə maraqlanar, lazımı tapşırıq və tövsiyələrini verərdi. O, daim müəllimlərə öz ehtiramını bildirərdi. Bir neçə dəfə televiziya ilə çıxışlarında özünə kiçik yaşlarında dərslər demiş Kərbəlayi Məhəmmədin adını böyük hörmətlə çəkmiş, ehtiramla yad etmişdir.

Yevlax rayonunun Xaldan kənd orta məktəbində bir neçə dəfə olmuş Ulu Öndər təhsil ocağının fəaliyyətindən razı qalmış və buna görə də SSRİ-də ilk dəfə olaraq məktəbin direktoru Zahid Şöyübova SSRİ Xalq Müəllimi kimi yüksək fəxri ad vermişdir. Onu da qeyd edək ki, SSRİ hökuməti o zaman müəllimlərə belə fəxri ad vermirdi. Tək Zahid Şöyübov deyil, sonra onlarla müəllim SSRİ-nin ali ordenləri və fəxri adları ilə təltif edilmişdilər. Təbii ki, bütün bunların hamısı SSRİ-də böyük nüfuza malik Heydər Əliyevin sayəsində mümkün olmuşdu.

Ümummilli Liderimiz daim müəllim əməyini yüksək qiymətləndirir, müəllim adını uca tuturdu. Aforizmə çevrilmiş fikirlərində bildirirdi ki, bizim hər birimiz elmi dərəcəmizdən, biliyimizdən, təhsil səviyyəmizdən asılı olmayaraq, bütün nailiyyətlərimizə görə məktəbə, müəllimə borclu yuq. O, həmişə fəxrlə deyərdi: “Mən Azərbaycanın sadə vətəndaşıyam. Bu addan yüksək ad yoxdur. Ancaq bundan da yüksək ad müəllimlikdir”.

1991-ci ilin oktyabrında Azərbaycan özünün dövlət müstəqilliyini bərpa edəndən sonra gənc respublikanı zəiflədib yenidən imperiya əsarəti altına salmağa çalışan qüvvələr qəsdən ölkəni təhlükəli vəziyyətə gətirdilər. Heç şübhəsiz ki, əgər 1993-cü ilin iyununda əvəzsiz dövlət idarəetmə lideri olan Heydər Əliyev hakimiyyətə gəlməsəydi, Azərbaycan bir çox fəlakətlərə məruz qalacaqdı. Hər vaxt xalqın səsə səs verən müdrik siyasətçi Bakıya gələrək hakimiyyət başına keçdi. O gün ölkəmizin tarixinə “Qurtuluş Günü” kimi daxil oldu. Hamı əmin oldu ki, dövlətimiz və dövlətçiliyimiz artıq layiq olduğu, onu qoruya biləcək etibarlı əldədir.

1993-2002-ci illərdə Ulu Öndərimiz xarici səfərlərində həmin ölkələrdə təhsil alan tələbələrle görüşər, ümidlərini bildirər, onların qayğıları ilə maraqlanar və elmlərin əsaslarına dərinləndirən yiyələnməyi tövsiyə edərdi. Ümummilli Liderimiz sonuncu çıxışını da Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi məktəbin müdavimləri qarşısında etmişdi. Burada təhsil alan müdavimlər sonralar Türkiyədə hərbi ixtisas hazırlıqlarını davam etdirmişdilər. Onlar 44 günlük Vətən müharibəsində iştirak edən qazilər və şəhid olan igidlərdir.

Kadrların hazırlanmasına ciddi diqqət yetirən Ulu Öndər müəllimlərə layiqli gənc nəsil yetişdirməyi tapşırırdı. “Təhsilimizin məqsədi gənc nəsle, uşaqlara təhsil verib onları gələcəyə hazırlamaqdır. Hər bir insan gərək, eyni zamanda vətəndaş olsun. Mütləq vətəndaş olsun. Dövlətinə sadıq, ənənələrinə sadıq, xalqına sadıq vətəndaş olsun.”

Müstəqilliyimizin ilk illərində, ölkəmizin hələ zəif iqtisadi dönməndə, maddi imkanların çatışmazlığı şəraitində belə müəllimlərin yaşayışına, təhsil sahəsinin inkişafına nə yolla olursa olsun kömək etməyi vacib sayan Ulu Öndərimiz təhsilimizin ehtiyaclarının ödənilməsi barədə düşünürdü: “...Məktəb, maarif, təhsil işi ilə həmişə sıx bağlı olmuşam... Hesab edirəm ki, cəmiyyət haradan olursa olsun, nədən olursa olsun kəsb təhsilə xərcləməli, gənc nəslin təhsilinə, müəllimə kömək etməlidir. Bu mənim prinsipial mövqeyimdir...”

Bildiyimiz kimi, müstəqilliyimizin ilk illərində cəmiyyətimizin başqa sahələri ilə bərabər təhsil sahəsi də bərhad vəziyyətdə idi. Yeni və milli zəminə əsaslanan təhsil sistemi qurulmalı idi. Bu vəzifənin həyata keçirilməsi təbii ki, uzun müddət və maddi resurslar tələb edirdi. Ona görə Ulu Öndər Heydər Əliyev təhsil işçilərinin qarşısında yeni vəzifələrin durduğunu bildirirdi:

“Dövlət müstəqilliyinin xalqımıza bəxş etdiyi nemətlərdən biri də odur ki, biz artıq təhsil sistemimizi xalqımızın, millətimizin tarixinə, mənəviyyatına, ənənələrinə uyğun qururuq.

Bu proses qısa müddətdə başa çata bilməyəcəkdir. Bu gün təhsil sahəsində çalışan bütün vətəndaşlara, müəllimlərə, təhsil müəssisələrinin rəhbərlərinə müraciət edərək xahiş edirəm ki, onlar tezliklə təhsil sisteminə işlərin müstəqil Azərbaycanın prinsipləri əsasında qurulmasına nail olsunlar. Burada dərslərin dəyişilməsi, yeni dərslərin yaranması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bilirəm, bu asan məsələ deyil.

Bu, bir çox amillərlə bağlıdır, ondan asılıdır. Ancaq indi dərs alan uşaqlar, gənclər gərək mütləq və mütləq bizim yeni dərslərlər əsasında oxusunlar...”

Azərbaycan müəllimlərinə sonuncu tövsiyələrindən birində Ümummilli Liderimiz tapşırırdı ki, müasir gənclərimizi və şagirdlərimizi milli ruhda, öz soy-kökünə bağlı vətəndaşlar kimi yetişdirməlidir. Bunun üçün isə gələcək nəsillər, ilk növbədə, öz keçmiş tarixini, ata-babalarının keçdikləri şanlı yolları öyrənməlidirlər. Tariximizi, onun milli adət-ənənələrini dərinliklə öyrənməklə milli ideologiyamıza sadıq vətəndaşlar yetişdirmək mümkündür. Bu vacib məsələyə böyük önəm verən Ulu Öndər deyirdi: “Milli ideologiyamızı hər yerdə təbliğ etmək üçün məktəblərdə Azərbaycan xalqının tarixinin tədrisinə çox ciddi fikir vermək lazımdır... Gənclərimiz öz tarixini, öz tarixi keçmişini gərək yaxşı bilsinlər. Çünki

mənəviyyatımız, gənclərin bu günkü və gələcək mənəviyyatı bununla bağlıdır”.

Dünya şöhrətli liderimiz Heydər Əliyev öz titanik fəaliyyəti ilə canından artıq sevdiyi Azərbaycanın inkişafı, dünyada tanınması və nüfuz qazanması üçün əlindən gələni əsirgəmədi. Biz indi də dahi rəhbərimizin həyata keçirdiyi islahatların, nailiyyətlərin bəhrəsini dadırıq.

Azərbaycan Heydər Əliyevin siyasi varisi Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə iqtisadiyyatı güclənən və dünyada söz sahibinə çevrilən bir demokratik ölkə olmuşdur. Azərbaycan bir çox ölkələrin əlli-yüz il keçdiyi inkişaf yolunu çox qısa müddətdə, cəmi 20-25 il keçmişdir. Bu, dahi Heydər Əliyev ideyalarının həyata keçirilməsi nəticəsində mümkün olmuşdur. Qədirbilən xalqımız bu gün də anadan olmasının 100 illiyini təntənə ilə qeyd etməyə hazırlaşdığımız Ümummilli Liderimizlə fəxr edir, müqəddəs ruhuna rəhmət deyir!!!

Problemin aktuallığı. Ulu Öndər Heydər Əliyevin irsi hər zaman öyrənilməli və təbliğ olunmalıdır.

Problemin elmi yeniliyi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin milli-mənəvi dəyərlərə, müəllimlik peşəsinə verdiyi dəyər nəzəri baxımdan əsaslandırılmışdır.

Problemin praktik əhəmiyyəti. Məqalədə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin irsinin təbliği gənc tədqiqatçılar üçün baza rolunu oynaya bilər.

Ədəbiyyat:

1. Əliyev, M. Heydər Əliyev elm-təhsil və mədəniyyətin himayədarı // Bakı: “Xalq qəzeti”, - 2010, - 16 may. – s. 4
2. Qaralov Z.İ, Heydər Əliyevin elmi irsi (nəzəriyyə və təcrübə). I cild. / Z.İ. Qaralov. -Bakı: Şərq-Qərb, - 2013, - 304 s.
3. Qaralov, Z.İ. Milli ləyaqət ölçüsü. / Z.İ. Qaralov. -Bakı: Təhsil,- 2015, - 405 s.
4. Mahmudova, V. Şərqlin yerdə doğan günəşi idi. -Bakı: “Vektor” Beynəlxalq elm mərkəzi, -2004, - 6 s.

E-mail: zahra.muradova@hotmail.com

Rəyçi: ped.elm.dok., prof. İ.H. Cəbrayilov

Redaksiyaya daxil olub: 25.01.2023.